

วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เลขที่ ๒๘๑ หมู่ ๓๓ ถนนบุรีรัมย์-ประโคนชัย
ตำบลเสม็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์
๓๑๐๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐ ๔๔๖๓ ๗๒๕๖

ที่ อว ๘๐๔๘.๑๐/ว๐๒

๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ตอบรับการตีพิมพ์บทความวารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์

เรียน นายสุนทร ธนศิลป์พิชิต

ตามที่ท่านได้ส่งบทความวิชาการเรื่อง “การพัฒนาแนวคิดใหม่ทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ” เพื่อพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์ วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย นั้น

ในการนี้ กองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการพิจารณา จากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความ (Peer Review) 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องเรียบร้อยแล้ว และกองบรรณาธิการเห็นชอบรับบทความของท่านตีพิมพ์ใน วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์ ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 ประจำเดือน มกราคม - เมษายน พ.ศ. 2566

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และขอขอบคุณที่ส่งบทความเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์ในครั้งนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เอกฉัตร จารุเมธีชน)
บรรณาธิการวารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์

สำนักวิชาการ วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์
วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์ (TCI 2)
โทรศัพท์ ๐๖๕-๑๐๘-๔๗๔๖, ๐๖๕-๙๔๖-๑๕๙๕

วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เลขที่ ๒๘๑ หมู่ ๑๓ ถนนบุรีรัมย์-ประโคนชัย
ตำบลเสม็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์
๓๑๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐ ๔๔๖๓ ๗๒๕๖

ที่ อว ๘๐๔๘.๑๐/ว๑๒

๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ตอบรับการตีพิมพ์บทความวารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์

เรียน นายไพฑูรย์ มาเมือง

ตามที่ท่านได้ส่งบทความวิชาการเรื่อง “การพัฒนาแนวคิดใหม่ทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ” เพื่อพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์ วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย นั้น

ในกรณี กองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการพิจารณา จากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความ (Peer Review) 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องเรียบร้อยแล้ว และกองบรรณาธิการเห็นชอบรับบทความของท่านตีพิมพ์ใน วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์ ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 ประจำเดือน มกราคม – เมษายน พ.ศ. 2566

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และขอขอบคุณที่ส่งบทความเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์ในครั้งนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เอกถ์ จารุเมธีชน)
บรรณาธิการวารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์

สำนักวิชาการ วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์
วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์ (TCI 2)
โทรศัพท์ ๐๖๕-๓๐๘-๔๗๔๖, ๐๖๔-๙๔๖-๓๕๙๕

การพัฒนาแนวคิดใหม่ทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ

Development of New Political Idea of Local Leaders in Chaiyaphum Province

ดร.สุนทร ธนศิลป์พิชิต¹,ดร.ไพฑูรย์ มาเมือง²

Dr. Sunait Tanasinlapapichit¹,Dr. Phaitoon Mamuang²

^{1,2}อาจารย์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ

^{1,2}Lecturer from the Faculty of Political Science Mahachulalongkornrajavidyalaya University Chaiyaphum Buddhist College

Corresponding Author E-mail: turee8888888@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อแนวคิดใหม่ทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิในการส่งเสริมการปกครองตนเองตามวิถีประชาธิปไตยท้องถิ่น 2. เพื่อศึกษาการพัฒนาแนวคิดใหม่ทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิในการส่งเสริมการปกครองตนเองตามวิถีประชาธิปไตยท้องถิ่นและ 3. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาแนวคิดใหม่ทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิในการส่งเสริมการปกครองตนเองตามวิถีประชาธิปไตยท้องถิ่น เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีเครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 และทำการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก และกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน ที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์แบบเชิงเนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อแนวคิดใหม่ทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิในการส่งเสริมการปกครองตนเองตามวิถีประชาธิปไตยท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.83$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ($\bar{x} = 4.01$) ด้านการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายชุมชน ($\bar{x} = 3.85$) ด้านภาวะผู้นำท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.62$) ตามลำดับ 2) การพัฒนาแนวคิดใหม่ทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิในการส่งเสริมการปกครองตนเองตามวิถีประชาธิปไตยท้องถิ่น แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ด้านภาวะผู้นำท้องถิ่นและด้านการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายชุมชน 3) แนวทางการพัฒนาแนวคิดใหม่ทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิในการส่งเสริมการปกครองตนเองตามวิถีประชาธิปไตยท้องถิ่น ได้แก่ การส่งเสริมให้เกิดการเมืองท้องถิ่นเชิงสมานฉันท์ ผู้นำท้องถิ่นวิถีใหม่และการสร้างภาคีเครือข่ายระหว่างองค์กรและชุมชน

คำสำคัญ: ผู้นำท้องถิ่น, ประชาธิปไตยท้องถิ่น, แนวคิดใหม่ทางการเมือง

Abstract

The research has the following objectives: 1. to study the public opinions about the new political idea of local leaders in Chaiyaphum Province to support self-government according to local democracy, 2. to study the development of the new political idea of local leaders in Chaiyaphum Province to support self-government by local democracy, and 3. to present the development of the new political idea of local leaders in Chaiyaphum to develop self-government by local democracy. The research method is the mixture of the qualitative method and the quantitative one. The research tools were questionnaires and interview formats from 400 samples with deviation level: 0.05, and indefinite random and 30 samples of target group from definite selection, the data were analyzed by statistics, percentage, mean, standard deviation, and the data from the interviews and the documents involved were analyzed by contents.

The results of the research were found that 1) the level of the public opinions about the new political idea of local leaders in Chaiyaphum to support self-government according to local democracy overall was at high level ($\bar{x} = 3.83$), and when classified by side the levels were as follows: participation in local politics ($\bar{x} = 4.01$), supporting community groups and networks ($\bar{x} = 3.85$), local leadership ($\bar{x} = 3.62$) respectively. 2) The development of new political idea of local leaders in Chaiyaphum Province to support self-government by local democracy was divided into three sides: local political participation, local leadership and supporting community groups and networks. 3) The ways to develop new political idea of local leaders in Chaiyaphum Province to support self-government according to local democracy were the support of local politics in harmony, local leaders of new normal living and the formation of network members of organizations and communities.

Key words: local leader, local democracy, political idea

บทนำ

ระบอบการเมืองการปกครองของไทยมีการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 เกิดการปฏิวัติ โดยคณะผู้ก่อการซึ่งเรียกตัวเองว่า “คณะราษฎร” ทำให้การปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ซึ่งตั้งแต่สมัยสุโขทัยได้สิ้นสุดลง คณะราษฎรได้จัดตั้งรัฐบาล โดยมีพระยามโนปกรณนิติธาดา เป็นนายกรัฐมนตรี มีการประกาศใช้ “พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว” เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2475 และ “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม” เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2475 ใช้รูปแบบการปกครองแบบรัฐสภา ประกอบด้วยสภานิติบัญญัติกับคณะรัฐมนตรี ซึ่งรับผิดชอบต่อสภาพระมหากษัตริย์อยู่

ภายใต้รัฐธรรมนูญ¹ หลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครองเกิดการรัฐประหารอยู่หลายครั้ง อาทิเช่น กบฏวรเดช เมื่อ 11 ตุลาคม 2476 กบฏเสนานิการ เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2491 กบฏวังหลวง เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2492 กบฏแมนฮัตตัน เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2494 รัฐประหาร เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2494 การปฏิวัติ เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2501 ขบวนการประชาชน เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2516 เป็นต้น จนมาถึงการรัฐประหารล่าสุด เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือ (คสช.) อย่างไรก็ตามหลังการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองการเมืองไทยจนถึงปัจจุบัน ระบอบการเมืองไทย ยังไม่มีความเสถียรภาพเท่าใดนัก อันจะเห็นได้จากการปฏิวัติ รัฐประหาร ปรากฏให้เห็นเป็นระยะ นอกจากนี้รัฐธรรมนูญไทยยังได้มีการประกาศใช้หลายฉบับ ซึ่งมีการแก้ไข ปรับปรุง เพิ่มเติมในเนื้อหาสาระกฎหมาย เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาการเมืองไทย ซึ่งให้เห็นว่าระบบการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยในระดับชาติยังไม่เกิดความเป็นประชาธิปไตยที่มีความเข้มแข็งตามหลักประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ซึ่งแนวทางสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะสามารถวางรากฐานของประชาธิปไตยของไทยได้ก็คือ การพัฒนาประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น หรือการปกครองส่วนท้องถิ่น ตามบทบัญญัติภายใต้รัฐธรรมนูญที่กำหนดไว้ โดยมุ่งหวังให้ประชาชนหรือคนในท้องถิ่นนั้นๆ ได้มีการปกครองตนเอง ทั้งในการกำหนดนโยบาย การบริหารจัดการตนเอง กำหนดทิศทางการพัฒนาท้องถิ่น การจัดสรรผลประโยชน์ภายในท้องถิ่นตามวิถีชุมชน

นอกจากนี้กระแสการปกครองส่วนท้องถิ่นและการกระจายอำนาจ ได้เริ่มมีพัฒนาการอย่างเห็นได้ชัด พร้อมกับกระแสความคิดการปฏิรูปการเมืองภายหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535 และการเกิดขึ้นของขบวนการปฏิรูปการเมือง ที่มุ่งหมายให้สังคมไทยสามารถพัฒนาประชาธิปไตย ได้อย่างเต็มรูปแบบและเนื้อหา จนเกิดการผลักดันและการตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่ระบุให้การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นได้เป็นแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ตามมาตรา 78 ที่กำหนดให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เอง โดยสอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม และหมวด 9 ที่ว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่น ในมาตรา 282-290 เพื่อกำหนดอำนาจหน้าที่ให้แก่ท้องถิ่น เช่น ให้ท้องถิ่นมีอิสระในการปกครองตนเอง มีอิสระในการกำหนดนโยบาย ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีโครงสร้างการบริหารในรูปของสภาท้องถิ่น และคณะผู้บริหารท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน ให้ท้องถิ่นมีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีต ประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม และคุณภาพสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นเอง เป็นต้น ทำให้รัฐธรรมนูญได้สร้างความชัดเจนต่อการกระจายอำนาจสู่การปกครองส่วนท้องถิ่นในเชิงกระบวนการทางกฎหมาย และแนวทางปฏิบัติ เช่น ให้มีการตราพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 เพื่อส่งเสริมการกระจายอำนาจในเชิงกฎหมายและแนวทางปฏิบัติ และจัดตั้งคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อทำหน้าที่จัดทำแผนกำหนดหลักเกณฑ์/ขั้นตอน และเสนอแนะแนวทางในการกระจายอำนาจเช่น กำหนดอำนาจหน้าที่การจัด บริการ สาธารณะ การจัดสรรสัดส่วนภาษีและอากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น จนกล่าวได้ว่า มรดกของรัฐธรรมนูญ พ.ศ.

¹ ชูวงศ์ ฉายะบุตร, การปกครองท้องถิ่นไทย, กรุงเทพฯ ฯ : บริษัทพิมเณศ พรินติ้ง เซนเตอร์ จำกัด, 2539, หน้า 57

2540 และพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 จัดเป็น “คลื่นลูกที่หนึ่ง” ของกระบวนการกระจายอำนาจที่สร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงสถาบันทางการเมือง-การบริหารของไทย อย่างมีนัยสำคัญ²

ทั้งนี้สืบเนื่องมาจนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ยังคงเจตนารมณ์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานของท้องถิ่น และกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น โดยบัญญัติ หมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการเฉพาะ และคงบทบัญญัติกลไกการลงคะแนนเสียงถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (มาตรา 285) และการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นเช่นเดิม (มาตรา 286) หากแต่เมื่อเทียบกับบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีความยืดหยุ่นมากกว่าเดิม เพราะมิได้ระบุจำนวนประชาชนที่จะเข้าชื่อเพื่อลงคะแนนเสียงถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นและการเสนอร่างข้อบัญญัติท้องถิ่น นอกจากนี้ยังได้กำหนดเพิ่มเติมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีวิธีการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม รวมถึงการจัดรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน การออกเสียงประชามติการรายงานผลการดำเนินงานต่อประชาชนในเรื่องของการจัดทำงบประมาณ การใช้จ่ายและผลการดำเนินงานในรอบปี เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ กำกับการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งถือเป็นเรื่องใหม่ (มาตรา 287)³ ซึ่งในรัฐธรรมนูญปี พ.ศ.๒๕๖๐ ฉบับปัจจุบัน การปกครองส่วนท้องถิ่นยังคงมีการกำหนดไว้ภายใต้ หมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้มีการจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นยังคงยึดตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น (มาตรา 249) การมุ่งเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมนับตั้งแต่การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น (มาตรา 252)

อีกทั้งในการดำเนินงานให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น เปิดเผยข้อมูลและรายงานผลการดำเนินงานให้ประชาชนทราบ รวมตลอดทั้งมีกลไกให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมด้วย (มาตรา 253) และยังเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิเข้าชื่อกัน เพื่อเสนอข้อบัญญัติหรือเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นได้ (มาตรา 254) นอกจากนั้น ภายใต้ หมวด 16 การปฏิรูปประเทศ ด้านการเมืองนั้นยังกำหนดให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองรวมตลอดทั้งการตรวจสอบ การใช้อำนาจรัฐ รู้จักยอมรับในความเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่างกัน และให้ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้ง และออกเสียงประชามติโดยอิสระปราศจากการครอบงำไม่ว่าด้วยทางใด⁴ อีกทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนนับเป็นหัวใจของการปกครองท้องถิ่น เหตุผลสำคัญประการหนึ่ง คือ การปกครองท้องถิ่น โดยหลักการ หมายถึง การกระจายอำนาจทั้งการเมืองและการบริหารให้คนในชุมชนกำหนดทิศทางและดูแลแก้ปัญหาของชุมชน โดยคนในชุมชนเอง ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงแยกออกจากการปกครองท้องถิ่นไม่ได้ อย่างไรก็ตามการปกครองท้องถิ่นของไทย ถึงแม้มีพัฒนาการยาวนานพอสมควร หากแต่การกระจายอำนาจให้ชุมชนดูแลตนเองยังเป็นเป้าหมายอีกยาวไกลที่ต้องไปให้ถึง ปัจจัยถ่วงรั้ง

² วุฒิสสาร ตันไชย. การกระจายอำนาจและประชาธิปไตยของไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า, 2557. หน้า 4

³ อรรถชัย ก๊กผลและฉัตรระวี. กิตติโยดม. บทวิเคราะห์ ร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า, 2555, หน้า 6

⁴ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560 ราชกิจจานุเบกษา, 2560 เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก, หน้า 74-77

ประการหนึ่ง คือ ความเป็นรัฐที่รวมศูนย์อำนาจมาช้านานของประเทศไทย ส่งผลให้การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเกิดความล่าช้า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทน้อยมากในชีวิตสาธารณะของประชาชน ซึ่งคุ้นเคยและยอมรับกับบทบาทของราชการส่วนกลางและภูมิภาค ดังนั้นการสร้างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมิใช่การกระจายอำนาจหน้าที่และบทบาทความรับผิดชอบ รวมทั้งความสามารถในการบริหารจัดการเท่านั้น หากแต่ยังหมายรวมถึงการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม โดยตรงในการเมืองการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกด้วย เป้าหมายปลายทางของการปกครองท้องถิ่นจึงมิใช่การจัดบริการสาธารณะให้ได้มาตรฐานทัดเทียมหน่วยราชการส่วนกลางและภูมิภาค หากแต่เป็นการเสริมสร้างให้ประชาชนมีความเป็นเจ้าของชุมชน และมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในการดูแลชุมชนร่วมกัน นั่นหมายถึงการส่งเสริมให้ประชาชนดำรงชีวิตตามวิถีประชาธิปไตยท้องถิ่น ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตยที่ยั่งยืน⁵

ประชาธิปไตยท้องถิ่นหรือการเมืองท้องถิ่น เป็นกลไกสำคัญในการที่จะนำไปสู่การพัฒนาการเมืองในระดับชาติให้เกิดความเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง การเสริมสร้างหรือพัฒนาแนวคิดใหม่ทางการเมืองจึงนับว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องเกิดความตระหนักเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนทางการเมืองในวิถีของประชาธิปไตยท้องถิ่นหรือชุมชน ทั้งนี้ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนให้ประชาชนเกิดความตระหนักและสนใจใฝ่รู้ เกิดการพัฒนาทางการเมืองให้เกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่น จึงเป็นบทบาทของ “ผู้นำท้องถิ่น” ในการพัฒนาท้องถิ่นในทุกด้าน ทั้งด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ประเพณี วัฒนธรรม รวมทั้งวิถีชุมชน เนื่องจากเป็นผู้ที่มีบทบาทในการเชื่อมโยงระหว่างภาคราชการกับประชาชน ให้เกิดการประสานความร่วมมือและสร้างความเข้าใจในชุมชนให้สามารถขับเคลื่อนในทิศทางที่เหมาะสมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การขับเคลื่อนในการพัฒนาท้องถิ่นในทุกๆด้าน จำเป็นจะต้องมีการประสานความร่วมมือทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน องค์กรหรือข่ายต่างๆ เพื่อเป็นการสร้างความรู้เข้าใจให้เกิดขึ้นในชุมชน เกิดเป็นพลังชุมชนที่เข้มแข็ง รวมถึงการพัฒนาแนวคิดทางการเมืองให้กับประชาชน เพื่อให้ประชาชนเกิดความตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ในฐานะพลเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การมุ่งเน้นให้ประชาชนเข้าใจถึงประชาธิปไตยท้องถิ่นหรือการเมืองท้องถิ่นนั้น จะก่อให้เกิดเป็นชุมชนประชาธิปไตยท้องถิ่นที่มีความเข้มแข็งต่อไป อันจะนำไปสู่ “ประชาธิปไตยวิถีชุมชนท้องถิ่น”

“การพัฒนาผู้นำท้องถิ่น” จึงนับได้ว่าเป็นหัวใจหลักในการที่จะวางเป้าหมายที่มุ่งเน้นไปสู่กระบวนการขับเคลื่อนชุมชน จากการส่งเสริมให้ผู้นำท้องถิ่นมีศักยภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดองค์ความรู้ในการที่จะสามารถนำท้องถิ่นหรือชุมชนเกิดการพัฒนาไปได้อย่างครอบคลุมทั่วถึงในทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ วิทยาการที่ก้าวล้ำทันสมัย การติดต่อสื่อสารมีความรวดเร็วและมีการแข่งขันกันทางด้านเทคโนโลยี อีกทั้งนโยบายของรัฐบาลในการกำหนดนโยบาย ไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งเป็นยุคที่มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อให้เกิดความสะดวกและมีการสื่อสารได้อย่างทันที่ หรืออีกนัยหนึ่งเรียกได้ว่า เข้าสู่ยุคดิจิทัล ซึ่งผู้นำท้องถิ่นจำเป็นต้องมีการเรียนรู้ตามกระแสสังคมและโลกปัจจุบัน รวมทั้งเข้าใจพลวัตการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงต่างๆได้ ทั้งนี้รวมทั้งแนวคิดใหม่ทางการเมืองที่ในปัจจุบันทิศทางการพัฒนาท้องถิ่น

⁵ อรทัย ก๊กผล. การขับเคลื่อนรัฐธรรมนูญ'50 สู่การปฏิบัติ: กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า, 2551, หน้า 87-88

มุ่งเน้นให้มีการกระจายอำนาจและการบริหารการปกครองจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น โดยกำหนดไว้อย่างชัดเจนในรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นได้สามารถพัฒนาท้องถิ่นของตน โดยคนในท้องถิ่นร่วมกันกำหนดทิศทางการพัฒนาตามศักยภาพของชุมชนและวิถีชุมชน วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น อันจะนำไปสู่ “การปกครองตนเองตามวิถีประชาธิปไตยท้องถิ่น” ในยุคดิจิทัลนี้ นับเป็นสิ่งท้าทายในการเป็นผู้นำท้องถิ่นที่จะต้องเกิดความเข้าใจบริบทพื้นที่ ค้นหาศักยภาพชุมชนให้เกิดการพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องและเกิดความยั่งยืน

ในครั้ง นี้ ผู้วิจัยได้มีความสนใจศึกษา เรื่อง การพัฒนาแนวคิดใหม่ทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งผู้นำท้องถิ่นนั้นมีความสำคัญที่จะต้องพัฒนาแนวคิดใหม่ทางการเมือง โดยเฉพาะการเข้าใจในหลักการปกครองตนเองให้เกิดเป็นประชาธิปไตยท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็ง อันเป็นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ประชาธิปไตย อีกทั้งผู้นำท้องถิ่นยังเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนให้ชุมชนเกิดกระบวนการมีส่วนร่วม และสร้างกลไกให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชนท้องถิ่นในรูปแบบต่างๆ อีกด้วย ซึ่งบทความวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหวังในการที่จะสร้างเสริมองค์ความรู้ในด้านการปกครองตนเองในชุมชนท้องถิ่น ตามวิถีชุมชน ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อให้ผู้นำท้องถิ่นสามารถพัฒนาแนวคิดใหม่ทางการเมืองที่มีรูปแบบการปกครองตนเอง และเกิดเป็นชุมชนประชาธิปไตยท้องถิ่นที่เข้มแข็งและเกิดสันติสุขภายใต้แนวคิดการปกครองตนเองตามวิถีประชาธิปไตยชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อแนวคิดใหม่ทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิในการส่งเสริมการปกครองตนเองตามวิถีประชาธิปไตยท้องถิ่น
๒. เพื่อศึกษาการพัฒนาแนวคิดใหม่ทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิในการส่งเสริมการปกครองตนเองตามวิถีประชาธิปไตยท้องถิ่น
๓. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาแนวคิดใหม่ทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิในการส่งเสริมการปกครองตนเองตามวิถีประชาธิปไตยท้องถิ่น

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods) ระหว่างวิจัยเชิงปริมาณและวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มเป้าหมาย

- 1.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนซึ่งเป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนครัวเรือน และมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์เป็นผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 383,882 คน จาก 383,882 ครัวเรือน
- 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนซึ่งเป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนครัวเรือน และมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์เป็นผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 400 คน ที่มาจากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทอโรยามานะ (1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 และจะทำการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling)
- 1.3 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ จำนวน 30 คน ที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย 1) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ รวม 10 คน 2) กลุ่มตัวแทนท้องถิ่น รวม 10 คนและ 3) กลุ่มตัวแทนประชาชนในท้องถิ่น รวม 10 คน

2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์ (Interview) ประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ การสัมภาษณ์ ตอนที่ 2 การพัฒนาแนวคิดใหม่ทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิในการส่งเสริมการปกครองตนเองตามวิถี ประชาธิปไตยท้องถิ่น และตอนที่ 3 แนวทางการส่งเสริมการปกครองตนเองตามวิถีประชาธิปไตยท้องถิ่นของผู้นำท้องถิ่นจังหวัด ชัยภูมิ มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open Ended) และ 2) แบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สถานภาพ ทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจ ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนการพัฒนาแนวคิดใหม่ ทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิในการส่งเสริมการปกครองตนเองตามวิถีประชาธิปไตยท้องถิ่น เป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open Ended) ตลอดจน ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาหาคุณภาพภาพของเครื่องมือ ได้แก่ นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้อง ของเนื้อหา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการ สัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ เป็น ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ (Document Research) อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญและการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ มาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis) และ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม สำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์และได้จากการสัมภาษณ์วิเคราะห์การสร้างสรรค์แบบอุปนัย (Inductive Approach) และ การตีความ (Interpretation)

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวคิดใหม่ทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ ตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

1. ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อแนวคิดใหม่ทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิในการส่งเสริมการปกครอง ตนเองตามวิถีประชาธิปไตยท้องถิ่น ดังนี้

1) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 คน ส่วนใหญ่เป็นชาย จำนวน 242 คน (ร้อยละ 60.50) ส่วนใหญ่มีอายุ ระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 186 คน (ร้อยละ 46.50) ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 224 คน (ร้อยละ 56.00) ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 171 คน (ร้อยละ 42.80) และส่วนใหญ่มีรายได้ 10,001-15,000 บาท จำนวน 143 คน (ร้อยละ 35.80)

2) ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อแนวคิดใหม่ทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิในการส่งเสริม การปกครองตนเองตามวิถีประชาธิปไตยท้องถิ่น สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

2.1) ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อแนวคิดใหม่ทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิในการ ส่งเสริมการปกครองตนเองตามวิถีประชาธิปไตยท้องถิ่น โดยรวมและแยกเป็นรายด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อแนวคิดใหม่ทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ อยู่ใน

ระดับมากทุก ด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.01$) ด้านการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายชุมชน($\bar{X} = 3.85$) และด้านภาวะผู้นำท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.62$) ตามลำดับ และเมื่อแยกเป็นรายด้านและรายข้อ สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

2.1.1) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 9 ข้อ เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อ 4 ผู้นำท้องถิ่นมีการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.79$) ข้อ 3 ผู้นำท้องถิ่นมีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมเวทีประชาคมเพื่อแสดงความคิดเห็นและการลงประชามติ ($\bar{X} = 4.44$) ข้อ 1 ผู้นำท้องถิ่นมีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมในการเลือกตั้งท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.42$) ข้อ 2 ผู้นำท้องถิ่นมีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมรับฟังนโยบายจากผู้บริหารท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.33$) ข้อ 9 ผู้นำท้องถิ่นมีการส่งเสริมวิถีชุมชนให้เกิดการพัฒนามากยิ่งขึ้น ($\bar{X} = 4.09$) ข้อ 5 ผู้นำท้องถิ่นมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมลงคะแนนถอดถอนผู้นำท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.74$) ข้อ 6 ผู้นำท้องถิ่นมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเสนอข้อบัญญัติหรือกฎหมายท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.71$) ข้อ 10 ผู้นำท้องถิ่นมีการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของท้องถิ่น เช่น เว็บไซต์ช่องทางร้องเรียนร้องทุกข์ เป็นต้น ($\bar{X} = 3.68$) ข้อ 7 ผู้นำท้องถิ่นมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.51$) ตามลำดับ และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 8 ผู้นำท้องถิ่นมีการตั้งคณะกรรมการต่างๆในการบริหารกิจการร่วมกับท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.43$) ตามลำดับ

2.1.2) ด้านภาวะผู้นำท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อ 1 ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีการวางตัวเป็นที่มีความน่าเชื่อถือ ($\bar{X} = 3.84$) ข้อ 8 ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีความเสียสละต่อส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ($\bar{X} = 3.68$) ข้อ 9 ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้ที่สามารถใช้เครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสาร ($\bar{X} = 3.67$) ข้อ 10 ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ($\bar{X} = 3.61$) ข้อ 3 ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีความกล้าแสดงออกในการเสนอความคิดเห็น กล้าตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.60$) ข้อ 5 ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ($\bar{X} = 3.59$) ข้อ 2 ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีความตั้งใจต่อการทำงานและรับผิดชอบต่อหน้าที่ ($\bar{X} = 3.58$) ข้อ 6 ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X} = 3.57$) ข้อ 7 ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์และสร้างทีมงาน ($\bar{X} = 3.56$) ข้อ 4 ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้ที่สามารถปรับตัวและยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 3.52$) ตามลำดับ

2.1.3) ด้านการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 9 ข้อ เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อ 7 ผู้นำท้องถิ่นมีการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัคร/จิตอาสา ($\bar{X} = 4.12$) ข้อ 3 ผู้นำท้องถิ่นมีการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร) ($\bar{X} = 4.11$) ข้อ 4 ผู้นำท้องถิ่นมีการส่งเสริมการดำเนินงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ($\bar{X} = 3.98$) ข้อ 6 ผู้นำท้องถิ่นมีการส่งเสริมการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน ($\bar{X} = 3.90$) ข้อ 2 ผู้นำท้องถิ่นมีการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ ($\bar{X} = 3.86$) ข้อ 5 ผู้นำท้องถิ่นมีการส่งเสริมการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 3.84$) ข้อ 10 ผู้นำท้องถิ่นมีการส่งเสริมให้มีการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานอื่น เช่น ศาสนสถาน สถานศึกษา โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เป็นต้น

($\bar{X} = 3.83$) ข้อ 8 ผู้นำท้องถิ่นมีการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ประเพณีชุมชน ($\bar{X} = 3.77$) ข้อ 1 ผู้นำท้องถิ่นมีการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มสตรีหมู่บ้าน/ตำบล ($\bar{X} = 3.63$) ข้อ 7 ผู้นำท้องถิ่นมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.51$) ตามลำดับ และ อยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 9 ผู้นำท้องถิ่นมีการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสภาองค์กรอื่นๆ ($\bar{X} = 3.42$) ตามลำดับ

ผลการศึกษาจากการสอบถามความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อแนวคิดใหม่ทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิในการส่งเสริมการปกครองตนเองตามวิถีประชาธิปไตยท้องถิ่นนั้น ค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปน้อย 10 ลำดับแรก ได้แก่ ผู้นำท้องถิ่นมีการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.79$) ผู้นำท้องถิ่นมีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมเวทีประชาคมเพื่อแสดงความคิดเห็นและการลงประชามติ ($\bar{X} = 4.44$) ผู้นำท้องถิ่นมีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมในการเลือกตั้งท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.42$) ผู้นำท้องถิ่นมีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมรับฟังนโยบายจากผู้บริหารท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.33$) ผู้นำท้องถิ่นมีการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัคร/จิตอาสา ($\bar{X} = 4.12$) ผู้นำท้องถิ่นมีการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร) ($\bar{X} = 4.11$) ผู้นำท้องถิ่นมีการส่งเสริมวิถีชุมชนให้เกิดการพัฒนามากยิ่งขึ้น ($\bar{X} = 4.09$) ผู้นำท้องถิ่นมีการส่งเสริมการดำเนินงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ($\bar{X} = 3.98$) ผู้นำท้องถิ่นมีการส่งเสริมการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน ($\bar{X} = 3.90$) และผู้นำท้องถิ่นมีการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ ($\bar{X} = 3.86$)

2. การพัฒนาแนวคิดใหม่ทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิในการส่งเสริมการปกครองตนเองตามวิถีประชาธิปไตยท้องถิ่น แบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้

2.1 แนวคิดใหม่ทางการเมืองด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น

แนวคิดใหม่ทางการเมืองด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ เป็นการเสริมสร้างความเข้าใจให้กับผู้นำท้องถิ่นในตามหลัก “การปกครองตนเอง” เนื่องจากประชาธิปไตยท้องถิ่นเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นได้สามารถบริหารจัดการตนเอง โดยมีการเลือกตั้งคนในชุมชนนั้นๆ เป็นผู้กำหนดนโยบายและกำหนดทิศทางการพัฒนาท้องถิ่นเป็นไปตามบริบทชุมชนและปัญหา ความต้องการของประชาชนในพื้นที่ร่วมกับคนในชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นของตน การส่งเสริมให้ผู้นำท้องถิ่นมีการพัฒนาแนวคิดใหม่ทางการเมืองด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ดังข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กล่าวไว้ว่า “ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจถึงบทบาทและหน้าที่ของตน ซึ่งสังคมในหมู่บ้านชุมชน มีผู้นำในการดำรงตำแหน่งอยู่หลายภาคส่วน เช่น ระดับท้องถิ่น ก็จะประกอบด้วย ผู้บริหารและสมาชิก นอกจากนั้นในส่วนของภูมิภาค ก็จะประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือหน่วยงานต่างๆในชุมชน ซึ่งแต่ละตำแหน่งควรเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน และปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับภาคส่วนต่างๆ ก็จะทำให้ชุมชนเกิดความรักความสามัคคีในการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกัน”⁶ นอกจากนั้นผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจถึงสิทธิและหน้าที่ของตน ผู้นำท้องถิ่นเป็นลงสมัครรับเลือกตั้งโดยการไม่ซื้อเสียง มีการหาเสียงอย่างบริสุทธิ์และเป็นธรรม ผู้นำท้องถิ่นเข้าใจหลักการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นและสามารถส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่นมีการเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆในท้องถิ่น เนื่องจากการดำเนินกิจกรรมต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนจึงจะทำให้การดำเนินงานเกิดผลสำเร็จ ผู้นำท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถร่วมแสดง

⁶ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ลำดับที่ 1 เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2565

บทบาทในการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดแนวคิดในการพัฒนาได้อย่างหลากหลาย ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้ที่เข้าใจบริบทพื้นที่ วัฒนธรรม ประเพณี สังคมในท้องถิ่น เพื่อสามารถรับทราบปัญหาและความต้องการในชุมชน ผู้นำท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นในการเสนอ ปัญหาและความต้องการของประชาชน รวมทั้งหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและสนองตอบความต้องการของชุมชน ผู้นำท้องถิ่นเข้าใจถึงหลักประชาธิปไตยโดยเฉพาะการเลือกตั้งเพื่อที่จะได้ผู้นำที่สามารถแสดงบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่นมีการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ผู้นำท้องถิ่นสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในชุมชน ไม่แบ่งฝักแบ่งฝ่ายและผู้นำท้องถิ่นรับฟังความคิดเห็นเพื่อประโยชน์ในการบริหารงานท้องถิ่น ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนเกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในชุมชน เกิดชุมชนเข้มแข็งและเกิดการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นต่อไป

2.2 แนวคิดใหม่ทางการเมืองด้านภาวะผู้นำท้องถิ่น

แนวคิดใหม่ทางการเมืองด้านภาวะผู้นำท้องถิ่นของผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ เป็นการส่งเสริมให้ผู้นำท้องถิ่น เป็นผู้มีความเสียสละต่อส่วนรวม ต้องคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก เช่น หลักจากการเลือกตั้งต้องมองการพัฒนาในภาพรวม ไม่เลือกเอื้อประโยชน์เฉพาะชุมชนใดชุมชนหนึ่ง ดังข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กล่าวไว้ว่า “ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้มีความเสียสละต่อส่วนรวม ต้องคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก เช่น หลักจากการเลือกตั้งต้องมองการพัฒนาในภาพรวม ไม่เลือกเอื้อประโยชน์เฉพาะชุมชนใดชุมชนหนึ่ง”⁷ ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความเมตตา ไม่มีการชิงดีชิงเด่นกัน ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้วางตัวเป็นแบบอย่างที่ดี มีความประพฤติดี มีคุณธรรมและจริยธรรม โดยเฉพาะไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและการพนัน ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้ประสานงานที่ดีกับทุกฝ่ายเพื่อให้เกิดความร่วมมือ รวมทั้งเกิดความสามัคคีในชุมชน ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และตั้งใจในการทำงานร่วมกับคนในชุมชน ผู้นำท้องถิ่นมีความกล้าแสดงออก แสดงความคิดเห็นและกล้าตัดสินใจในเรื่องต่างๆ อย่างมีเหตุผลและผู้นำท้องถิ่นรู้จักการเรียนรู้อยู่เสมอ มีการพัฒนาตนเองเพื่อให้มีความทันสมัย ทันโลกทันเหตุการณ์ และเข้าใจการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน ซึ่งจะทำให้ผู้นำท้องถิ่นมีภาวะผู้นำในการเป็นผู้นำเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของตน

2.3 แนวคิดใหม่ทางการเมืองด้านการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายชุมชน

แนวคิดใหม่ทางการเมืองด้านการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายชุมชน เป็นการส่งเสริมผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ เพื่อให้ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีความเข้าใจและเข้าถึงแต่ละองค์กร ทั้งท้องถิ่น ท้องที่ ภาคราชการ ภาคเอกชน หน่วยงานต่างๆ ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้ที่ประสานความร่วมมือระหว่างกลุ่ม องค์กรต่างๆ เช่น กลุ่มอาชีพ เพื่อแก้ปัญหาปากท้องให้ประชาชนอยู่ดีกินดี ผู้นำท้องถิ่นมีการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่ม เพื่อให้สามารถกำหนดเป้าหมายการพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างชัดเจน ผู้นำท้องถิ่นเข้าใจในการบริหารงานของกลุ่มองค์กรต่างๆภายในชุมชน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในการจัดตั้งกลุ่มและเกิดการพัฒนากลุ่มต่างๆในชุมชนและผู้นำท้องถิ่นมีการสร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อให้เกิดการประสานงานในชุมชน ซึ่งจะทำให้เป็นการสร้างเสริมให้ชุมชนเกิดการพัฒนาได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน ดังข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กล่าวไว้ว่า “ผู้นำท้องถิ่นเข้าใจในการบริหารงานของกลุ่มองค์กรต่างๆภายในชุมชน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในการจัดตั้งกลุ่มและเกิดการพัฒนากลุ่มต่างๆในชุมชน”⁸

⁷ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ลำดับที่ 2 เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2565

⁸ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ลำดับที่ 3 เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2565

3. แนวทางการพัฒนาแนวคิดใหม่ทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิในการส่งเสริมการปกครองตนเองตามวิถีประชาธิปไตยท้องถิ่นการเมือง

3.1 แนวทางการพัฒนาแนวคิดใหม่ทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นในด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น เป็นการส่งเสริมให้เกิด “การเมืองท้องถิ่นเชิงสมานฉันท์” นั้น ผู้นำท้องถิ่นจะต้องมีการส่งเสริมการเรียนรู้ประชาธิปไตยท้องถิ่น ประกอบด้วย การสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจในเรื่องการปกครองตนเองตามหลักการกระจายอำนาจ การเข้าใจบริบทพื้นที่ค้นหาปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นอย่างแท้จริงและกำหนดทิศทางการพัฒนาท้องถิ่น ดังข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลกล่าวไว้ว่า “หลังจากการเลือกตั้งควรจะยอมรับผลการเลือกตั้งและให้โอกาสคนที่ชนะการเลือกตั้งในการทำงานและร่วมมือกันในการพัฒนา”⁹

3.2 แนวทางการพัฒนาแนวคิดใหม่ทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นในด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น เป็นการส่งเสริมให้เกิด “ผู้นำท้องถิ่นวิถีใหม่” นั้น ผู้นำท้องถิ่นจะต้องมีการส่งเสริมการเรียนรู้ประชาธิปไตยท้องถิ่น ประกอบด้วย ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ มีบุคลิกภาพที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีความทันสมัยก้าวหน้าเทคโนโลยี และการสร้างสรรคนวัตกรรมชุมชน ดังข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กล่าวไว้ว่า “ผู้นำท้องถิ่นมีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนอยู่ดีมีสุขและเป็นชุมชนแห่งความสุข”¹⁰

3.3 แนวทางการพัฒนาแนวคิดใหม่ทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นในด้านการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายชุมชน เป็น “การสร้างภาคีเครือข่ายระหว่างองค์กรและชุมชน” นั้น ผู้นำท้องถิ่นควรส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่ม องค์กรชุมชน มีการบูรณาการร่วมระหว่างหน่วยงานและชุมชน ส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์ประสานงานท้องถิ่นและมีการนำหลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อประยุกต์ใช้ในการสร้างเสริมประชาธิปไตยท้องถิ่น ดังผู้ให้ข้อมูลสำคัญกล่าวไว้ว่า “กลุ่มต่างๆจะต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาและมีตัวแทนเพื่อพูดคุยประสานงานกันทุกกลุ่มในหมู่บ้านชุมชน จะทำให้รู้แนวทางพัฒนา”¹¹

4. สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาแนวคิดใหม่ทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

1) ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อแนวคิดใหม่ทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิในการส่งเสริมการปกครองตนเองตามวิถีประชาธิปไตยท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.83$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ($\bar{x} = 4.01$) ด้านการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายชุมชน ($\bar{x} = 3.85$) ด้านภาวะผู้นำท้องถิ่น($\bar{x} = 3.62$) ตามลำดับ

2) การพัฒนาแนวคิดใหม่ทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิในการส่งเสริมการปกครองตนเองตามวิถีประชาธิปไตยท้องถิ่น แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ แนวคิดใหม่ทางการเมืองด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ด้านภาวะผู้นำท้องถิ่นและด้านการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายชุมชน

⁹ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ลำดับที่ 4 เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2565

¹⁰ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ลำดับที่ 5 เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2565

¹¹ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ลำดับที่ 6 เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2565

3) แนวทางการพัฒนาแนวคิดใหม่ทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิในการส่งเสริมการปกครองตนเองตามวิถีประชาธิปไตยท้องถิ่น ได้แก่ การส่งเสริมให้เกิดการเมืองท้องถิ่นเชิงสมานฉันท์ ผู้นำท้องถิ่นวิถีใหม่และการสร้างภาคีเครือข่ายระหว่างองค์กรและชุมชน

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวคิดใหม่ทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ สามารถนำมาอภิปรายผล ตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อแนวคิดใหม่ทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิในการส่งเสริมการปกครองตนเองตามวิถีประชาธิปไตยท้องถิ่น โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อแนวคิดใหม่ทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ด้านการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายชุมชน และด้านภาวะผู้นำท้องถิ่น ตามลำดับ ผลการศึกษาครั้งนี้ทำให้เห็นได้ว่า ผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ มีความเข้าใจประชาธิปไตยท้องถิ่นมากพอสมควร ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้นำท้องถิ่นมีการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่นมีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมเวทีประชาคมเพื่อแสดงความคิดเห็นและการลงประชามติ ผู้นำท้องถิ่นมีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมในการเลือกตั้งท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่นมีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมรับฟังนโยบายจากผู้บริหารท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่นมีการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัคร/จิตอาสา ผู้นำท้องถิ่นมีการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร) ผู้นำท้องถิ่นมีการส่งเสริมวิถีชุมชนให้เกิดการพัฒนามากยิ่งขึ้น ผู้นำท้องถิ่นมีการส่งเสริมการดำเนินงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ผู้นำท้องถิ่นมีการส่งเสริมการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน และผู้นำท้องถิ่นมีการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ ซึ่งนับได้ว่า ผู้นำท้องถิ่นมีการพัฒนาครอบคลุมในทุกด้าน ทั้งการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานท้องถิ่น การพัฒนากลุ่มเครือข่ายต่างๆ อันเป็นพื้นฐานของการปกครองตนเองตามวิถีประชาธิปไตยท้องถิ่น ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พิศมัย วงศ์จำปา และพระครูพิศาลสรกิจ, ผศ.ดร** ได้วิจัย เรื่อง พลวัตภาคประชาชนกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองในจังหวัดพะเยา ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มการเมืองในจังหวัดพะเยาประกอบด้วย กลุ่มการเมืองภาคประชาชน กลุ่มท้องถิ่น ท้องที่ และกลุ่มภาคประชาสังคม ลักษณะของกลุ่มเป็นการรวมตัวตั้งแต่สองคนขึ้นไป มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน มีกิจกรรมต่อเนื่อง มีผลประโยชน์ร่วมกัน แต่ละกลุ่มมีบทบาทเป็นตัวแทนของผลประโยชน์กลุ่มตนเอง มีบทบาทในการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เป็นลักษณะของกลุ่มผลประโยชน์ที่มารวมตัวกันชั่วคราว เพื่อเรียกร้องในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เมื่อมีกิจกรรมร่วมกันบ่อยครั้ง ได้พัฒนามาสู่การรวมกลุ่มที่เป็นเชิงสถาบันมากขึ้น โดยมีโครงสร้างกลไก และกิจกรรมในการดำเนินงานในเชิงของการเรียกร้องผลประโยชน์ต่อสังคมพะเยา และประเทศชาติ บทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มการเมือง ได้แก่ การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคมประชาธิปไตย การตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ โดยทำหน้าที่เป็นองค์กรกลาง ที่จะรับเรื่องราวร้องเรียนต่างๆ ของประชาชน เสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง¹²

2. การพัฒนาแนวคิดใหม่ทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิในการส่งเสริมการปกครองตนเองตามวิถี

¹² พิศมัย วงศ์จำปา และพระครูพิศาลสรกิจ, ผศ.ดร.พลวัตภาคประชาชนกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองในจังหวัดพะเยา. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา, 2560, บทคัดย่อ

ประชาธิปไตยท้องถิ่น แบ่งเป็น 3 ด้าน กล่าวคือ **แนวคิดใหม่ทางการเมืองด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น** เพื่อให้ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจถึงสิทธิและหน้าที่ของตน ผู้นำท้องถิ่นเป็นลงสมัครรับเลือกตั้งโดยการไม่ซื้อเสียง มีการหาเสียงอย่างบริสุทธิ์และเป็นธรรม ผู้นำท้องถิ่นเข้าใจหลักการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นและสามารถส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่นมีการเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆในท้องถิ่น เนื่องจากการดำเนินกิจกรรมต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนจึงจะทำให้การดำเนินงานเกิดผลสำเร็จ ผู้นำท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถร่วมแสดงบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดแนวคิดในการพัฒนาได้อย่างหลากหลาย ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้ที่เข้าใจบริบทพื้นที่ วัฒนธรรม ประเพณี สังคมในท้องถิ่น เพื่อสามารถรับทราบปัญหาและความต้องการในชุมชน ผู้นำท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นในการเสนอ ปัญหาและความต้องการของประชาชน รวมทั้งหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและสนองตอบความต้องการของชุมชน ผู้นำท้องถิ่นเข้าใจถึงหลักประชาธิปไตยโดยเฉพาะการเลือกตั้งเพื่อที่จะได้ผู้นำที่สามารถแสดงบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่นมีการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ผู้นำท้องถิ่นสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในชุมชน ไม่แบ่งฝักแบ่งฝ่ายและผู้นำท้องถิ่นรับฟังความคิดเห็นเพื่อประโยชน์ในการบริหารงานท้องถิ่น ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนเกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในชุมชน เกิดชุมชนเข้มแข็งและเกิดการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นต่อไป **แนวคิดใหม่ทางการเมืองด้านภาวะผู้นำท้องถิ่น** เป็นการส่งเสริมให้ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้มีความเสียสละต่อส่วนรวม ต้องคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก เช่น หลีกเลี่ยงการเลือกตั้งต้องมองการพัฒนาในภาพรวม ไม่เลือกเอื้อประโยชน์เฉพาะชุมชนใดชุมชนหนึ่ง ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความเมตตา ไม่มีการชิงดีชิงเด่นกัน ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้วางตัวเป็นแบบอย่างที่ดี มีความประพฤติดี มีคุณธรรมและจริยธรรม โดยเฉพาะไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและการพนัน ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้ประสานงานที่ดีกับทุกฝ่ายเพื่อให้เกิดความร่วมมือ รวมทั้งเกิดความสามัคคีในชุมชน ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และตั้งใจในการทำงานร่วมกับคนในชุมชน ผู้นำท้องถิ่นมีความกล้าแสดงออก แสดงความคิดเห็นและกล้าตัดสินใจในเรื่องต่างๆ อย่างมีเหตุผลและผู้นำท้องถิ่นรู้จักการเรียนรู้อยู่เสมอ มีการพัฒนาตนเองเพื่อไม่มีความทันสมัย ทันโลกทันเหตุการณ์ และเข้าใจการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน ซึ่งจะทำให้ผู้นำท้องถิ่นมีภาวะผู้นำในการเป็นผู้นำเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของตน **แนวคิดใหม่ทางการเมืองด้านการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายชุมชน** เพื่อให้ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีความเข้าใจและเข้าถึงแต่ละองค์กร ทั้งท้องถิ่น ท้องที่ ภาคราชการ ภาคเอกชน หน่วยงานต่างๆ ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้ที่ประสานความร่วมมือระหว่างกลุ่ม องค์กรต่างๆ เช่น กลุ่มอาชีพ เพื่อแก้ปัญหาปากท้องให้ประชาชนอยู่ดีกินดี ผู้นำท้องถิ่นมีการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่ม เพื่อให้สามารถกำหนดเป้าหมายการพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างชัดเจน ผู้นำท้องถิ่นเข้าใจในการบริหารงานของกลุ่มองค์กรต่างๆภายในชุมชน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในการจัดตั้งกลุ่มและเกิดการพัฒนากลุ่มต่างๆในชุมชนและผู้นำท้องถิ่นมีการสร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อให้เกิดการประสานงานในชุมชน ซึ่งจะทำให้เป็นการสร้างเสริมให้ชุมชนเกิดการพัฒนาได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ **คิด วรณดี** ได้วิจัย เรื่อง ความมั่นคงคานาประชาธิปไตยของชุมชนริมฝั่งแม่น้ำโขง กรณีศึกษา การปกครองสวนทองถิ่น อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า การปกครองสวนทองถิ่นอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย มีการรณรงค์ในการเลือกตั้งแบบประชาธิปไตย และได้พบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำ ชุมชนและประชาชนได้แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในลักษณะการไปเลือกตั้งและหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก โดยมีการประชาสัมพันธ์เพื่อการรณรงค์การเลือกตั้งและ

หาเสียงและปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนคือการรับฟังจากสื่อ ต่าง ๆ เกี่ยวกับสถานการณ์ของบ้านเมืองที่ทำให้ประชาชนได้รับรู้ถึงความไม่เป็นธรรมและปัญหาอุปสรรค¹³

3. แนวทางการพัฒนาแนวคิดใหม่ทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิในการส่งเสริมการปกครองตนเองตามวิถีประชาธิปไตยท้องถิ่น ประกอบด้วย

(1) แนวทางการส่งเสริมการปกครองตนเองตามวิถีประชาธิปไตยท้องถิ่นของผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ เป็นการส่งเสริมให้เกิด “การเมืองท้องถิ่นเชิงสมานฉันท์”

การส่งเสริมให้ประชาชนให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งนับเป็นปัจจัยหลักในการปกครองตนเองตามวิถีประชาธิปไตยท้องถิ่น และเป็นสิ่งสำคัญประการแรกๆ ที่จะต้องสร้างความเข้าใจถึงความเป็นมาและความสำคัญของการปกครองตนเองในท้องถิ่น รวมถึงการสร้างความเข้าใจอันดีในการร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นของตนในฐานะ “เจ้าของชุมชน” ให้เกิดขึ้น ตามศักยภาพและบริบทของท้องถิ่น จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาแนวคิดใหม่ทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นในด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นนั้น ควรมีการส่งเสริมให้เกิดการเมืองท้องถิ่นเชิงสมานฉันท์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันเกิดขึ้นจากนโยบายการกระจายอำนาจเพื่อให้ประชาชนหรือชุมชนสามารถบริหารจัดการตนเอง โดยใช้กลไกการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้บริหารหรือตัวแทน มาจากการเลือกตั้ง อาศัยหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน การส่งเสริมให้ประชาชนเข้าใจหลักการปกครองตนเองจึงเป็นสิ่งสำคัญประการแรกที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกัน จึงควรมีการส่งเสริมให้เกิดการเมืองท้องถิ่นเชิงสมานฉันท์ โดยการส่งเสริมให้มีการเลือกตั้งท้องถิ่นเชิงสมานฉันท์ การเสริมสร้างศักยภาพท้องถิ่น และการส่งเสริมการเรียนรู้ประชาธิปไตยท้องถิ่น

(2) แนวทางการส่งเสริมการปกครองตนเองตามวิถีประชาธิปไตยท้องถิ่นของผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ เป็นการส่งเสริมให้เกิด “ผู้นำท้องถิ่นวิถีใหม่”

ผู้นำท้องถิ่นนับเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทในการเสริมสร้างความเข้าใจภายในชุมชน ประสานความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมใดๆ ในชุมชน เพื่อให้ชุมชนเกิดการมีส่วนร่วมและสร้างความเชื่อมั่นในการพัฒนาท้องถิ่นของตน การที่ผู้นำท้องถิ่นมีการพัฒนาตนเองให้เป็น “ผู้นำท้องถิ่นวิถีใหม่” จะทำให้ประชาชนเกิดความศรัทธา น่าเชื่อถือ และสามารถจูงใจให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นได้มากขึ้น โดยการส่งเสริมให้ผู้นำท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นผู้รณรงค์ประชาสัมพันธ์กิจกรรมเพียงในการดำเนินชีวิต เป็นผู้มีความทันสมัยก้าวทันเทคโนโลยี เป็นผู้สร้างสรรค์นวัตกรรมชุมชน

(3) แนวทางการส่งเสริมการปกครองตนเองตามวิถีประชาธิปไตยท้องถิ่นของผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ เป็นการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายชุมชน เป็น “การสร้างภาคีเครือข่ายระหว่างองค์กรและชุมชน”

องค์กรหรือกลุ่มๆต่างๆที่มีการรวมกลุ่มเกิดขึ้นในชุมชน นับได้ว่าเป็นพื้นฐานของความเป็นประชาธิปไตย ซึ่งจะเห็นได้ว่า ภายในองค์กรหรือกลุ่มๆนั้น ย่อมมีโครงสร้างองค์กรที่คล้ายกัน โดยจะมีประธาน และคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่มหรือองค์กรนั้น อย่างไรก็ตามการบริหารจัดการย่อมมีกฎ กติกา ที่ตั้งขึ้นเพื่อให้องค์กรมีกลไกที่จะสามารถดำเนินกิจการใดๆให้ประสบผลสำเร็จ ฉะนั้นแล้ว หากมีการสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่มหรือสร้างเครือข่ายชุมชน ก็จะเป็นกลไกหนึ่งที่จะสามารถทำให้ท้องถิ่นนั้น เกิดการขับเคลื่อนชุมชนร่วมกัน เป็นพลังชุมชน ซึ่งการพัฒนาท้องถิ่นก็จะ

¹³ คิต วรณดี. ความมั่นคงทางประชาธิปไตยของชุมชนริมฝั่งแม่น้ำโขง กรณีศึกษา การปกครองสวนทองถิ่น อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย. 2559, บทคัดย่อ

สามารถพัฒนาได้ในทิศทางเดียวกันและเกิดการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันก่อให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งแนวทางการพัฒนาแนวคิดใหม่ทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นในด้านส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายชุมชน เป็น “การสร้างภาคีเครือข่ายระหว่างองค์กรและชุมชน” นั้น โดยการส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่ม องค์กรชุมชน บูรณาการร่วมระหว่างหน่วยงานและชุมชน และส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์ประสานงานท้องถิ่น ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรพล วรสุวรรณโรจนและพระครูรัตนสุตาภรณ์, ดร. ได้วิจัยเรื่อง การสร้างพื้นที่ทางสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า ๑. การสร้างพื้นที่ทางสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า กลุ่มการเมืองท้องถิ่นหรือบุคคลอื่น ๆ ที่ต้องการเข้ามาสร้างพื้นที่ทางสังคมและวัฒนธรรมต้องศึกษาของทางตามระบบของกฎหมาย มีคนชักจูงให้เข้ามาเล่นการเมือง มีฐานะทางครอบครัวพอมีกินมีใช้ มีฐานทางการเมืองหรือมีพื้นฐานทางการเมือง เป็นคนพื้นที่หรือท้องถิ่น มีญาติพี่น้องให้การ สนับสนุน มีพรรคพวกหรือเพื่อน ได้รับการสนับสนุนจากผู้มีอำนาจทางสังคม ชวยงานสังคมในทุกด้าน อย่างสม่ำเสมอ ประชาชนนับถือและไว้วางใจ ต้องเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นคนใจกว้าง มีอัธยาศัยดี รับฟังความคิดเห็นของประชาชน มีใจอยากพัฒนาท้องถิ่น มีความซื่อสัตย์ตั้งใจทำงานเพื่อสังคม มีใจรักในการแก้ปัญหาประชาชน มีความเสียสละ มีความรู้ความสามารถ มีการแนะนำตนเองผ่าน สื่อสารมวลชน และการสร้างพื้นที่เสมือนจริงของตนเอง เช่น Facebook, Line ฯลฯ¹⁴

5.3 ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแนวคิดใหม่ทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยได้พบประเด็นที่ควรเสนอแนะ ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) ผู้นำท้องถิ่น นับเป็นตัวแทนในการเป็นตัวแทนเพื่อกำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนาท้องถิ่น จึงควรมีการส่งเสริมให้ผู้นำท้องถิ่นตระหนักถึง หลักการปกครองตนเอง เพื่อให้สามารถพัฒนาท้องถิ่นของตนสู่ทิศทางที่เหมาะสม
- 2) ผู้นำท้องถิ่น เป็นผู้ที่มบทบาทสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น จึงควรมีการส่งเสริมให้ผู้นำท้องถิ่นมีภาวะผู้นำและมีความรู้ ความสามารถและเข้าใจหลักการทำงานร่วมกับคนในชุมชน เพื่อให้ท้องถิ่นเกิดความเข้มแข็งและพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการวิจัย เรื่อง ชุมชนต้นแบบประชาธิปไตยท้องถิ่นเชิงสมานฉันท์ เพื่อเป็นการศึกษาถึงกระบวนการจัดตั้งชุมชนต้นแบบประชาธิปไตยท้องถิ่นเชิงสมานฉันท์เพื่อให้เกิดเป็นชุมชนแห่งความสุข
- 2) ควรมีการวิจัย เรื่อง ผู้นำต้นแบบภายใต้ประชาธิปไตยท้องถิ่นเชิงสมานฉันท์ เพื่อให้ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้มีคุณลักษณะที่ดีอันจะก่อให้เกิดชุมชนมีผู้นำชุมชนที่มีองค์ความรู้ในการพัฒนาท้องถิ่นไปในทิศทางที่เหมาะสม

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแนวคิดใหม่ทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ” เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาแนวคิดใหม่ทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ สามารถสรุปประเด็น แบ่งเป็นองค์ประกอบ 3 ด้าน ดังนี้ 1.การเมืองท้องถิ่นเชิงสมานฉันท์ เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาแนวคิดใหม่ทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น

¹⁴ วรพล วรสุวรรณโรจนและพระครูรัตนสุตาภรณ์,ดร.การสร้างพื้นที่ทางสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก. รายงานการวิจัย วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2559, บทคัดย่อ

จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งเป็นการสร้างองค์ความรู้ในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อให้ผู้นำท้องถิ่นเกิดความตระหนักถึง หลักการปกครองตนเองตามหลักการกระจายอำนาจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปกครองท้องถิ่นนั้น มุ่งเน้นให้ท้องถิ่นได้มีการพัฒนาตามบริบทพื้นที่ของตน ตามศักยภาพ วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น โดยคนในท้องถิ่นนั้นๆจะรับทราบปัญหาและความต้องการของตน 2. ผู้นำท้องถิ่นวิถีใหม่ เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาแนวคิดใหม่ทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ เพื่อเป็นการเสริมสร้างองค์ความรู้ให้กับผู้นำท้องถิ่น 3.สร้างภาคีเครือข่ายระหว่างองค์กรและชุมชน เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะที่นำไปใช้

1.1 ผู้นำทางการเมืองเป็นผู้มีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่น โดยเฉพาะการปกครองตนเองตามหลักประชาธิปไตยท้องถิ่น และการกระจายอำนาจการปกครอง ดังนั้นจึงควรมีการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในหลักการปกครองตนเอง

1.2 ผู้นำทางการเมืองเป็นผู้ที่มีศักยภาพในการเสริมสร้างกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น ดังนั้นจึงควรมีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้หลักการปกครองตนเองตามวิถีประชาธิปไตยท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนและผลักดันนโยบายการกระจายอำนาจการปกครอง ก่อให้เกิดเป็นรูปธรรม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัย เรื่อง การเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

2.2 ควรมีการวิจัย เรื่อง การเสริมสร้างบทบาทผู้นำทางการเมืองตามหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานท้องถิ่น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้งที่ตรวจเครื่องมือวิจัยและผู้ทรงคุณวุฒิในการเข้าร่วมสนทนากลุ่ม ตลอดจนผู้ตอบแบบสอบถามและผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากการสัมภาษณ์ ตลอดจนผู้ให้คำปรึกษา แนะนำ และตรวจแก้ไข จนทำให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

คิด วรุณดี. ความมั่นคงด้านประชาธิปไตยของชุมชนริมฝั่งแม่น้ำโขง กรณีศึกษา การปกครองสวนทองถิ่น อำเภอเมืองหนองคาย

จังหวัดหนองคาย. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย. 2559, บทคัดย่อ
ชูวงศ์ ฉายะบุตร, การปกครองท้องถิ่นไทย, กรุงเทพฯ ฯ : บริษัทพิชเนต พรีนติ้ง เซนเตอร์ จำกัด, 2539, หน้า 57

พิศมัย วงศ์จำปา และพระครูพิศาลสรกิจ, ผศ.ดร.พลวัตภาคประชาชนกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองในจังหวัดพะเยา. รายงาน

การวิจัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา, 2560, บทคัดย่อ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560 ราชกิจจานุเบกษา, 2560 เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก), หน้า 74-77

วรพล วรสุวรรณโรจน์และพระครูรัตนสุตาภรณ์, ดร. การสร้างพื้นที่ทางสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มการเมืองท้องถิ่นในจังหวัด

พิษณุโลก. รายงานการวิจัย วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2559, บทคัดย่อ
วุฒิสาร ตันไชย. การกระจายอำนาจและประชาธิปไตยของไทย. กรุงเทพฯ ฯ : สถาบันพระปกเกล้า, 2557. หน้า 4

อรรถัย ก๊กผล. การขับเคลื่อนรัฐธรรมนูญ'50 สู่การปฏิบัติ: กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปกครองท้องถิ่น.กรุงเทพฯ : วิทยาลัย
พัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า,2551,หน้า 87-88

อรรถัย ก๊กผลและฉัตรระวี. กิตติโยดม. บทวิเคราะห์ ร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารงานของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า, 2555,หน้า 6

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ 1 พ.ต.อ.สรวิศ มาอินทร์ นายก อบต. นาฝาย อ.เมือง จ.ชัยภูมิ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ 2 นายอุดม หินชัยภูมิ รองประธานสภาอบต. นาฝาย ต.นาฝาย อ.เมือง จ.ชัยภูมิ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ 3 นายสุมาลี ชันนอก กำนันตำบลหนองบัวแดง อ.หนองบัวแดง จ.ชัยภูมิ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ 4 นางพนมวัน สุวรรณโค หัวหน้าสำนักปลัดฯ เทศบาลตำบลหลวงศิริ อ.หนองบัวแดง จ.ชัยภูมิ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ 5 นางสาวฐิตินันท์ ม่วงเพชร นักวิเคราะห์นโยบายและแผนฯ อบต.นาฝาย อ.เมือง จ.ชัยภูมิ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ 6 นายพิทยา ฟ้าโปรด ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 11 ต.นาฝาย อ.เมือง จ.ชัยภูมิ